

Sygn. akt IV KK 171/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dorota Rysińska

SSA del. do SN Krzysztof Eichstaedt

Protokolant Jolanta Grabowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zbigniewa Siejbika

w sprawie **T. R.** skazanego z art. 284 § 2 kk i innych,

A. S. skazanego z art. 286 § 1 kk i innych,

W. M. skazanego z art. 286 § 1 kk i innych,

J. W. skazanego z art. 286 § 1 kk i innych,

J. Z. skazanego z art. 286 § 1 kk i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 23 października 2014 r.,

kasacji, wniesionych przez obrońców

od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 16 września 2013 r., zmieniającego

wyrok Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 maja 2012 r.,

1. uchyla zaskarżony wyrok:

a) w pkt 1 w odniesieniu do J. Z. i J. W., a na podstawie art. 435 k.p.k., także w odniesieniu do W. M., E. S., T. R., A. S. oraz C. M.,

b) w odniesieniu do czynów przypisanych A. S. w pkt 32 oraz 34 wyroku Sądu Rejonowego w B.,

c) w odniesieniu do czynów przypisanych J. W. w pkt 20 wyroku Sądu Rejonowego w B., a zarzuconych w pkt XXXIV i w pkt XXXV aktu oskarżenia oraz kary orzeczonej za ciąg przestępstw obejmujący te czyny,

d) w odniesieniu do czynów przypisanych oskarżonemu J. Z. w pkt 16 wyroku Sądu Rejonowego w B., a zarzuconych w pkt XXVIII i pkt XXIX aktu oskarżenia oraz kary orzeczonej za ciąg przestępstw obejmujący te czyny,

i w wymienionych częściach przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. oddała jako oczywiście bezzasadne kasacje W. M. oraz T. R.;

3. zwalnia W. M. oraz T. R. od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, a w części dotyczącej A. S. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa;

4. zarządza zwrot opłaty od kasacji J. Z. i J. W.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 maja 2012 r. W. M. został skazany za czyny:

- z art. 286 § 1 k.k. (pkt 1 wyroku),
- z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (pkt 2 wyroku),
- z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (pkt 3 wyroku),

za które wymierzono mu karę łączną 4 lat pozbawienia wolności i 30 stawek dziennych grzywny każda po 50 zł (pkt 4 wyroku);

1) J. Z. został skazany za czyny:

- z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (pkt 16 wyroku),

- z art. 286 § 1 k.k. (pkt 17 wyroku),

za które wymierzono mu karę łączną 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności i 160 stawek dziennych grzywny każda po 50 zł (pkt 18 wyroku);

2) J. W. został skazany za czyny:

- z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (pkt 20 wyroku),

- z art. 286 § 1 k.k. (pkt 21 wyroku),

za które wymierzono mu karę łączną 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności i 160 stawek dziennych grzywny każda po 50 zł (pkt 22 wyroku);

3) T. R. został skazany za czyny:

- z art. 286 § 2 k.k. (pkt 24 wyroku),

- z art. 286 § 1 k.k. (pkt 25 wyroku),

- z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (pkt 26 wyroku),

- z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (pkt 27 wyroku),

- z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (pkt 28 wyroku),

za które wymierzono mu karę łączną 5 lat pozbawienia wolności i 350 stawek dziennych grzywny każda po 50 zł (pkt 29 wyroku);

4) A. S. został skazany za czyny:

- z art. 286 § 1 k.k. (pkt 32 wyroku),

- z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (pkt 33 wyroku),

- z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k., w zw. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. (pkt 34 wyroku),

za które wymierzono mu karę łączną 3 lat 4 miesięcy pozbawienia wolności i 300 stawek dziennych grzywny każda po 50 zł (pkt 35 wyroku).

Wszyscy oskarżeni zostali natomiast uniewinnieni na podstawie art. 414 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. od zarzutów popełnienia czynów z art. 258 § 1 k.k. (W. M. w pkt 6 wyroku od czynu zarzucanego w pkt XII części wstępnej wyroku, J. Z. w pkt 19 wyroku od czynu zarzucanego w pkt XXX części wstępnej wyroku, J. W. w pkt 23 wyroku od czynu zarzucanego w pkt XXXVI części wstępnej wyroku, T. R. w pkt 31 wyroku od czynu zarzucanego w pkt XLVI części wstępnej wyroku, A. S. w pkt 40 wyroku od czynu zarzucanego w pkt LIV części wstępnej wyroku).

Wyrokiem Sądu Okręgowego w B. w stosunku do wyżej wskazanych oskarżonych wyrok powyższy został:

- 1) uchylony co do czynu zarzucanego oskarżonemu W. M. w pkt XII, J. Z. w pkt XXX, J. W. w pkt XXXVI, T. R. w pkt XLVI, A.S. w pkt LIV i na zasadzie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. postępowanie w tym zakresie umorzono,
- 2) uchylony co do czynu przypisanego J. W. w pkt 21 wyroku, a zarzucanego w pkt XXXIII i w tym zakresie sprawę przekazano do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w B.,
- 3) zmieniony w ten sposób, że:
 - wyeliminowano z opisu czynu przypisanego W. M. w pkt 2, a zarzucanego w pkt XI, T. R. przypisanego w pkt 26, a zarzucanego w pkt XLV, a A. S. przypisanego w pkt 34, a zarzucanego w pkt LIII sformułowanie „posługując się podrobionymi dokumentami w postaci: zaświadczenia o wpisie w dniu 18 listopada 1998 roku do ewidencji działalności gospodarczej, zaświadczenia o nr identyfikacyjnym REGON z dnia 20 listopada 1998 roku”, a z kwalifikacji prawnej tych czynów art. 270 § 1 k.k.,
 - obniżono do 4 lat łączną karę pozbawienia wolności orzeczoną wobec T. R.,

- wymierzono oskarżonemu J. W. za czyn przypisany mu w pkt 21, a zarzucany w pkt XXXII, na mocy powołanych tam przepisów karę 10 miesięcy pozbawienia wolności i karę grzywny w wysokości 30 stawek dziennych, każda stawka po 50 złotych, eliminując jednocześnie z podstawy skazania art. 91 § 1 k.k., a na mocy powołanych w pkt 22 przepisów, w miejsce orzeczonych tam kar łącznych wymierzono mu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności i łączną karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych, każda stawka po 50 złotych,

- uchylono rozstrzygnięcie zawarte w pkt 76 co do oskarżonego J. W.

W pozostałym zakresie wyrok utrzymano w mocy.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wnieśli obrońcy T. R., A. S., W. M., J. Z. oraz J. W.

1) Obrońca T. R., zarzucił przedmiotowemu wyrokowi rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. oraz art. 433 § 1 k.p.k. przez brak rozważenia przez Sąd II instancji wszystkich zarzutów apelacji, co zdaniem skarżącego mogło mieć istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Podnosząc powyższy zarzut wniósł o uchylenie wyroku Sądu II instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

2) Obrońca A. S., zarzucił przedmiotowemu wyrokowi:

- odnośnie czynu z pkt 32 wyroku Sądu I instancji, rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k., a wyrażające się w nierozważeniu zarzutu apelacyjnego dotyczącego pokrzywdzonego P., albowiem Sąd Okręgowy nie odniósł się w żadnym zakresie do zarzutu dotyczącego naruszenia art. 424 k.p.k. i nie rozważył w tym zakresie apelacji obrońcy, pominął również okoliczność, iż skazany nie mógł kupić towaru, bo nie był stroną transakcji, a także, że Sąd II instancji nie rozważył tego zarzutu w sposób wszechstronny, a poprzestał na ogólnikach i wobec braku dowodów nie rozstrzygnął w tym zakresie również, tak, jak i Sąd I Instancji, nie dających się usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonego, czym też rażąco naruszył art. 5 § 2 k.p.k.,
- rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. przez nierozpoznanie istoty zarzutu dotyczącego pokrzywdzonego P.,
- rażące naruszenie art. 424 k.p.k. przez niewskazanie w treści uzasadnienia

wyroku Sądu Okręgowego, na czym miało polegać wprowadzenie w błąd P. przez A. S.,

- rażące naruszenie art. 286 § 1 k.k. przez jego zastosowanie, w sytuacji, gdy zachowanie skazanego A. S. podczas udziału oskarżonego na spotkaniu z przedstawicielami P., nie wypełniało w żadnym zakresie znamion przestępstwa oszustwa, a ponadto z ustaleń faktycznych nie wynikało, aby A. S. miał wprowadzić kogoś w błąd co do zamiaru zapłaty za pobrany towar,
- rażące naruszenie art. 424 k.p.k., gdyż zdaniem skarżącego nie wynika również z uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego oraz wyroku Sądu Rejonowego, na czym miał polegać udział skazanego w spotkaniu z przedstawicielami firmy P.,
- z ostrożności procesowej, na zasadzie art. 438 pkt. 4 k.p.k., zaskarżonemu orzeczeniu, odnośnie czynu XLVII, niewspółmierność kary,
- na zasadzie art. 440 k.p.k., rażącą niesprawiedliwość orzeczenia,
- odnośnie czynu z pkt 34 wyroku Sądu I instancji, rażące naruszenie art 286 § 1 k.k. w związku z art. 294 § 1 k.k. przez jego błędną wykładnię i zastosowanie w sytuacji, gdy zachowanie oskarżonego w żaden sposób nie realizuje znamion tego czynu,
- rażące naruszenie art 424 k.p.k. przez niewskazanie w treści uzasadnienia Sądu Okręgowego, na czym polegać miał zamiar bezpośredni skazanego A. S.,
- rażące naruszenie art. 415 § 5 zdanie 2 k.p.k. przez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy orzeczono już obowiązek naprawienia szkody i w sytuacji, gdy skazany S. w żaden sposób nie był powiązany z PPHU V.,
- rażące naruszenie art 415 § 4 k.p.k. przez jego zastosowanie w sytuacji, gdy stoi to w sprzeczności z treścią art 415 § 5 zdanie 2 k.p.k.,
- odnośnie czynu z pkt 33 wyroku Sądu I instancji, rażące naruszenie art. 286 § 1 k.k., albowiem z zebranego w sprawie materiału dowodowego i ustaleń oraz rozważań Sądu Rejonowego i Sądu Okręgowego nie wynika, by skazany A. S. miał zamiar bezpośredni oszustwa na etapie rozmów z Bankiem Ochrony Środowiska,

- rażące naruszenie art. 424 k.p.k. przez niewskazanie w uzasadnieniu, na jakiej podstawie oskarżony od samego początku zdawał sobie sprawę z tego, że współoskarżeni, w celu doprowadzenia pokrzywdzonego Banku do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, podejmą bezprawne działania,
- z ostrożności procesowej – naruszenie art. 438 pkt. 4 k.p.k., bowiem Sąd Okręgowy powinien był przyjąć, iż kara wymierzona temu oskarżonemu jest rażąco niewspółmiernie surowa mając na uwadze, iż jako jedyny złożył zabezpieczenie w postaci własnego majątku na zabezpieczenie kredytu oraz okres, jaki upłynął od czynu a także pozytywną prognozę na przyszłość w stosunku do tego oskarżonego, albowiem od tego czasu nigdy nie popełnił żadnego czynu zabronionego.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca A.S. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyrok Sądu Okręgowego w B. w części (tj. pkt. 4 wyroku) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

3) Obrońca W. M. zarzucił przedmiotowemu wyrokowi:

- rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., przez zaakceptowanie w pełni przez Sąd Odwoławczy dokonanej przez Sąd I Instancji oceny materiału dowodowego, co skutkowało bezkrytycznym powieleniem poprzednio już wyrażonego stanowiska, bez próby podjęcia samodzielnej oceny, czy też rozważenia innego znaczenia zgromadzonych już dowodów w konfrontacji z prezentowanymi przez skazanych odmiennych twierdzeń, oraz że w sprawie mogą występować wątpliwości dotyczące m.in. charakteru i roli skazanego W. M. w zakresie zarzucanych mu czynów, zamiaru, z jakim działał, określenia sposobu i okoliczności popełnienia czynu odnośnie skazanego a także motywacji sprawcy,
- naruszenie przez Sąd dyrektywy *in dubio pro reo*, gdyż wątpliwości wyrażone przez Sąd I Instancji nie zostały usunięte i rozstrzygnięto je na niekorzyść skazanego.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku w

zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w B.

4) Obrońca J. W. i J. Z. zarzucił przedmiotowemu wyrokowi:

- rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, a to:

a) art. 457 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k., przez rozpoznanie sprawy i sporządzenie uzasadnienia wyroku w sposób sprzeczny z tymi przepisami, co doprowadziło, zdaniem skarżącego, do powtórzenia przez Sąd II instancji błędów zarzucanych Sądowi I instancji dotyczących naruszeń art. 424 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k.,

b) art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. przez umorzenie postępowania, co do czynu zarzucanego oskarżonemu J. W. w pkt XXXVI i J. Z. w pkt XXX aktu oskarżenia z powodu przedawnienia karalności czynu, w sytuacji, w której należało podtrzymać rozstrzygnięcie Sądu I instancji, co do uniewinnienia oskarżonych od zarzutu z art. 258 § 1 k.k. na zasadzie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

- rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

a) art. 9 k.k. w zw. z art. 20 k.k. i art. 18 § 3 k.k. przez ich niezastosowanie w sprawie i nieustalenie, jaki zamiar przyświecał poszczególnym oskarżonym, jakimi pobudkami się kierowali, na czym miałyby polegać współsprawstwo każdego z oskarżonych, co w konsekwencji prowadzi do wniosku, że w sprawie Sądy obu instancji przypisały oskarżonym sprawstwo czynów z art. 286 k.k., z art. 286 k.k. w zw. z art. 270 k.k., z art. 286 k.k. w zw. z art. 294 k.k. bez dokonania oceny, czy ich zachowanie spełniało znamiona tych przepisów.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w B. w odpowiedzi na powyższe kasacje wniósł o ich oddalenie, jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

1. Kasacje W. M. oraz T. R. okazały się oczywiście bezzasadne.

2. Zasadny okazał się natomiast zarzut podniesiony w kasacji A. S. w odniesieniu do przestępstw, które przypisano mu w pkt 32 oraz 34 wyroku Sądu Rejonowego. Istota tego zarzutu sprowadza się do twierdzenia, że Sąd odwoławczy nie rozpoznał w sposób właściwy zarzutu błędnych ustaleń faktycznych w zakresie przyjęcia, iż oskarżony A. S. był współsprawcą oszustwa na szkodę spółki P. oraz N. S.A.

W odniesieniu do tego pierwszego czynu, Sąd odwoławczy wskazał, że A. S. „brał udział w spotkaniu wraz z oskarżonym R. i M. (...), na którym z przedstawicielem pokrzywdzonej spółki negocjowano warunki zakupu towaru”, ze świadomością tego, że towar zakupiony od P. ma być dalej odsprzedany, oraz że firma W. M. zalegała z płatnościami pokrzywdzonej spółce. Ta okoliczność przekonuje Sąd odwoławczy o trafności wniosku Sądu Rejonowego, co do tego, że A. S. „uczestniczył w wyłudzeniu (...) towaru, bo nie ma innego logicznego wytłumaczenia na angażowanie się (...) oskarżonego w negocjacje z pokrzywdzonym, skoro S. w firmie W. M. nie był zatrudniony”. Argumentacja Sądu odwoławczego nie jest wystarczająca, bowiem Sąd nie odniósł przypisanego A. S. zachowania - „udział w spotkaniu” - do znamion współsprawstwa przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. ani też nie sprecyzował, na czym ów udział polegał. Przyjęcie konstrukcji współsprawstwa nie zwalnia sądu orzekającego w sprawie z obowiązku dokładnego wskazania na konkretne zachowania oskarżonych, które mają być kwalifikowane, jako „wspólna” realizacja znamion czynu zabronionego w rozumieniu art. 18 § 1 k.k. Powszechnie przyjęta interpretacja tego terminu prowadzi do wniosku, że zwłaszcza przy przestępstwach skutkowych, za współsprawstwo może być także potraktowane zachowanie, które w sposób konieczny lub istotny warunkuje zachowanie innego współsprawcy realizującego bezpośrednio znamiona typu czynu zabronionego (por. postanowienie SN z dnia 11 kwietnia 2014 r., V KK 408/13, LEX nr 1482487, wyrok SN z dnia 21 grudnia 2011 r., III KK 208/11, LEX nr 1119511). Także jednak i w takim wypadku konieczne jest wskazanie konkretnego zachowania spełniającego owe kryteria (por. wyrok SN z dnia 8 grudnia 2011 r., II KK 162/11, Biul.SN 2012/3/20-21).

Analogiczne braki wykazuje kontrola Sądu odwoławczego w zakresie podniesionych w apelacji zarzutów w odniesieniu do czynu przypisanego w pkt 34

wyroku Sądu Rejonowego. Także i w tym wypadku obrońca oskarżonego kwestionował możliwość zakwalifikowania zachowań A. S. ustalonych w wyroku Sądu I instancji, jako współsprawstwa do przestępstwa oszustwa na szkodę spółki N. S.A. Odnosząc się do tych zarzutów Sąd odwoławczy wskazał, że oskarżony „uczestniczył w spotkaniu, na którym omawiano handel węglem”, rozmawiał z T. R. oraz „mężczyznami o imieniu T., D. oraz M. O. (...) na tematy udziału w zyskach za sprzedany węgiel”, rozmawiał z T. R. oraz W. M. „na temat tego, w jaki sposób węgiel został sprzedany” oraz otrzymał od W. M. faktury wystawione przez pokrzywdzoną spółkę za sprzedany węgiel firmie „V”. Ostatecznie Sąd odwoławczy skonstatował, że powyższe okoliczności „ewidentnie wskazują na zaangażowanie oskarżonego A. S. w przestępczy proceder”. Kodeks karny nie przewiduje jednak odrębnej formy współdziałania w postaci „zaangażowania w przestępczy proceder”, natomiast oskarżonemu zarzucono współsprawstwo do popełnienia przestępstwa oszustwa, co wymagało ustalenia, że konkretne zachowania sprawcy, co najmniej w sposób istotny warunkowały bezpośrednią realizację znamion czynu zabronionego z art. 286 § 1 k.k. przez innych współsprawców. Takiej oceny prawnej Sąd odwoławczy nie przeprowadził, choć tego właśnie dotyczył zarzut podniesiony w apelacji obrońcy oskarżonego A. S., który kwestionował znaczenie zachowań przypisanych temu oskarżonemu dla działań innych osób, które bezpośrednio doprowadziły spółkę N. S.A. do niekorzystanego rozporządzenia mieniem przez wywołanie błędnego przeświadczenia, co do możliwości uiszczenia przez firmę V. należności za zakupiony węgiel i usługi przewozu.

W ponownym postępowaniu Sąd odwoławczy zobowiązany będzie do odniesienia się do zarzutów obrońcy A. S. w zakresie możliwości przypisania temu oskarżonemu współsprawstwa do oszustwa na szkodę spółek P. oraz N. S.A., w szczególności ustalając, które z zachowań A. S. spełnia kryterium istotnego warunkowania bezpośredniej realizacji znamion czynu zabronionego z art. 286 § 1 k.k. przez inne osoby.

Mając na względzie fakt, że Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu odwoławczego w zakresie czynów z pkt 32 oraz 34 wyroku Sądu Rejonowego zbędnym stało się rozpoznawanie pozostałych zarzutów kasacji obrońcy A. S.,

które dotyczyły tej właśnie części wyroku Sądu odwoławczego. Należy ponadto stwierdzić, że sformułowane w tej kasacji zarzuty odniesione do przestępstwa przypisanego A. S. w pkt 33 wyroku Sądu Rejonowego okazały się oczywiście bezzasadne. Sąd odwoławczy wskazał, bowiem na okoliczności, które jego zdaniem przekonują o świadomości sprawcy, że kredyt, który miał być zaciągnięty w Banku Ochrony Środowiska nie zostanie wykorzystany zgodnie z jego przeznaczeniem (s. 130 i 131 uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego). W kasacji w ogóle nie odniesiono się do argumentacji przedstawionej przez Sąd odwoławczy, generalnie wskazując jedynie na to, że brak było dowodów co do istnienia po stronie A. S. zamiaru udziału w popełnieniu przestępstwa oszustwa już „na etapie rozmów z Bankiem Ochrony Środowiska”. Tak sformułowany zarzut ma charakter wyłącznie polemiczny i nie odnosi się do konkretnych wnioskowań przeprowadzonych przez Sąd odwoławczy, które wskazują, jakie okoliczności natury przedmiotowej przekonują o tym, że w momencie udzielania zabezpieczenia kredytu przez ustanowienie hipoteki na nieruchomości, co w istotny sposób warunkowało uzyskanie kredytu, A. S. miał już świadomość, że uzyskany kredyt nie zostanie wykorzystany zgodnie z jego przeznaczeniem.

3. Zasadny okazał się zarzut podniesiony w kasacji J. Z. i J. W., polegający na naruszeniu przez Sąd odwoławczy art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w odniesieniu do czynu kwalifikowanego w akcie oskarżenia, jako przestępstwo z art. 258 k.k. Sąd I instancji, uniewinniając skazanych z zarzutu popełnienia tego przestępstwa stwierdził brak ustalenia w sprawie elementów, którymi musi charakteryzować się grupa przestępcza, w szczególności skoordynowanego sposobu działania, stabilnego podziału funkcji, systemu wydawania poleceń, wyodrębnienia ośrodka decyzyjnego, istnienia przywódcy, uzgodnienia struktury oraz zdobywania zaopatrzenia niezbędnego dla realizacji założonych celów. Sąd odwoławczy, nie kwestionując tych ustaleń, przyjął, że uniemożliwiają one „*stanowcze wykluczenie, że oskarżeni w takiej zorganizowanej strukturze nie działali*”. Sąd odwoławczy podkreślił ponadto, że także wyrok uniewinniający musi zawierać ustalenia faktyczne, zaś brak takich ustaleń w wyroku Sądu I instancji uniemożliwia kontrolę odwoławczą w zakresie podniesionego w apelacji prokuratora zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych.

Stanowisko Sądu odwoławczego nie jest trafne. Wyrok uniewinniający nie jest wydawany dopiero wówczas, gdy udowodni się ponad wszelką wątpliwość, że zarzucony oskarżonemu czyn nie został popełniony, ale wówczas, gdy w postępowaniu dowodowym przed sądem nie udało się ustalić, że sformułowane w akcie oskarżenia zarzuty znalazły potwierdzenie w dokonanych ustaleniach faktycznych. Tak też postąpił Sąd I instancji, uniewinniając J. Z. i J. W. od zarzutu popełnienia czynu, kwalifikowanego w akcie oskarżenia, jako przestępstwo z art. 258 § 1 k.k. i wskazując, jakich desygnatów tego czynu zabronionego nie udowodniono w prowadzonym przed tym sądem postępowaniu. Sąd Odwoławczy nie kwestionował sposobu interpretacji art. 258 § 1 k.k. przyjętego przez Sąd I instancji, ani też dokonanych przez ten sąd ustaleń faktycznych. Musiał, więc podzielać ocenę wyrażoną przez Sąd I instancji, że w ramach owych dokonanych ustaleń faktycznych nie można jeszcze mówić o spełnieniu znamion czynu zabronionego z art. 258 § 1 k.k. W takiej sytuacji wszakże wykluczone było stosowanie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., przesłanką, bowiem przyjęcia, że doszło do przedawnienia karalności określonego czynu zabronionego jest ustalenie, że czyn ten w ogóle został popełniony, czego właśnie w postępowaniu przed Sądem I instancji nie ustalono. W tym stanie rzeczy konieczne było uchylenie pkt 1 zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego, a z uwagi na treść art. 435 k.p.k. owo uchylenie musiało dotyczyć nie tylko J. Z. i J. W., ale także pozostałych oskarżonych, do których odnosił się wyrok Sądu odwoławczego w uchylonej części. W ponownym postępowaniu Sąd odwoławczy oceni, czy mając na uwadze kierunek środków odwoławczych zachodzą jakiegokolwiek podstawy do kwestionowania prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu I instancji z pkt 6, 14, 19, 23, 31, 40 oraz 47 wyroku tegoż Sądu.

4. Zasadny okazał się także zarzut z pkt 2 a) kasacji obrońcy J. W. oraz J. Z., a dotyczący kwalifikacji zachowania oskarżonych z pkt XXXIV, XXXV, XXVIII oraz XXIX aktu oskarżenia (pkt 16 i 20 wyroku Sądu I instancji), jako współsprawstwa do czynu zabronionego z art. 286 k.k. w zw. z art. 270 k.k. Zarzut ten odczytywany w kontekście uzasadniania kasacji w istocie ma charakter zarzutu naruszenia art. 433 k.p.k. w zw. z art. 457 k.p.k., które to przepisy zostały wprost wskazane w owym uzasadnieniu.

W apelacji obrońcy J. W. i J. Z. podniesiono zarzut, że dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne w zakresie czynów opisanych w XXXIV, XXXV, XXVIII oraz XXIX aktu oskarżenia, nie pozwalają na stwierdzenie, że oskarżeni podjęli zachowania spełniające wskazane wcześniej kryteria współsprawstwa do przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 270 § 1 k.k. Jeżeli chodzi o zarzut dotyczący usiłowania oszustwa na szkodę B. sp. z o.o. a polegającego na złożeniu propozycji zawarcia umowy leasingowej wyłaczarki dwuślimakowej 2T14/8 do przerobu odpadów na granulaty PCV (pkt XXXV oraz XXIX aktu oskarżenia), w opisie czynu przypisanego oskarżonym zawartym w wyroku Sądu I instancji nie wskazano, jakie konkretne zachowania tych oskarżonych mają być potraktowane, jako współsprawstwo tego czynu. W uzasadnieniu tego wyroku stwierdzono, że J. Z. „skontaktował się z właścicielem przedmiotu leasingu R. S., spotkał się z M. R., żeby zlecić mu sporządzenie operatu, brał również udział wraz (...) (z W. M.) w oględzinach urządzenia i przekazał mu dokumentację techniczno-ruchową przedmiotu leasingu. Uzgadniał nadto z M. O. odbiór wykonanego operatu (...), wraz z J. W. poszukiwali osoby, która podjęłaby się pośredniczenia w zawarciu umowy leasingowej”. Sąd I instancji nie dokonał wszakże bezpośredniej oceny tych zachowań w perspektywie znamion współsprawstwa, ale poprzestał na ogólnym stwierdzeniu, że „działania te stanowiły element wprowadzenia w błąd przyszłego kontrahenta i wpisywały się w ciąg zdarzeń zmierzających do wyłudzenia na szkodę B. Sp. z o.o.” Sąd Okręgowy w ograniczył się w tym zakresie do stwierdzenia prawidłowości ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji, w szczególności dotyczących zachowania obu oskarżonych polegającego na proponowaniu K. J. pośredniczenia w umowie leasingu. Sąd jednak nie przedstawił żadnej argumentacji wskazującej na to, które konkretnie zachowanie przypisane przez Sąd I instancji J. W. oraz J. Z. spełnia wspomniane wcześniej kryteria „wspólnej” realizacji znamion czynu zabronionego z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 k.k. w zw. z art. 270 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. W istocie, więc zarzut sformułowany w apelacji obrońcy skarżących nie został rozważony.

To samo dotyczy czynu opisanego w pkt XXXIV oraz XXVIII aktu oskarżenia. W apelacji obrońcy oskarżonych J. W. oraz J. Z. zarzucono brak ustalenia przez Sąd I instancji czynności wykonawczych, które spełniałyby znamiona

współsprawstwa do przestępstwa oszustwa związanego z zawarciem umowy leasingu koparko-ładowarki. W uzasadnieniu wyroku Sądu Odwoławczego odniesiono się wyłącznie do podstawy dowodowej ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd I instancji, wskazując, że w tym zakresie Sąd ten opierał się nie tylko na wyjaśnieniach oskarżonych M. i R., ale przede wszystkim na wyjaśnieniach K. J. W tym zakresie więc, podniesiony w apelacji zarzut negujący możliwość przypisania J. W. i J. Z. współsprawstwa (nawet w ramach dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych) nie został w istocie rozpoznany.

W ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Odwoławczy zobowiązany będzie do oceny, które z ustalonych przez Sąd I instancji konkretnych zachowań przypisanych J. W. i J. Z. spełniają kryteria współsprawstwa do czynu opisanego w pkt XXXIV oraz XXVIII aktu oskarżenia.

Sąd Odwoławczy weźmie także pod uwagę fakt, że w odniesieniu do części przestępstw przypisanych w pkt 20 oraz pkt 16 wyroku Sądu I instancji oraz kar za ciągi przestępstw obejmujących te przestępstwa, konieczne będzie ponowne orzeczenie kary, także w zakresie tych przestępstw ujętych odpowiednio w pkt 20 i 16 wspomnianego wyroku, co do których uznanie sprawców winnymi ich popełnienia ma już prawomocny charakter.

5. Oczywiście bezzasadne okazały się natomiast pozostałe zarzuty podniesione w kasacji obrońcy J. W. oraz J. Z.. W szczególności sposób sporządzenia uzasadnienia wyroku przez Sąd I instancji nie stanął na przeszkodzie kontroli odwoławczej, która zresztą została w sprawie przeprowadzona, zaś w kasacji fakt ten nie został zakwestionowany. Sąd Odwoławczy odniósł się do zarzutów związanych z domniemanym naruszeniem art. 7 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k., a sposób argumentacji Sądu odwoławczego w żadnym razie nie wykracza poza standardy kontroli odwoławczej, zwłaszcza w odniesieniu do oceny wiarygodności wskazanych w kasacji zeznań świadków i wyjaśnień oskarżonych. Zawarte w kasacji twierdzenie, jakoby Sąd Odwoławczy nie odniósł się do żadnych przedstawionych w apelacji obrońcy oskarżonych argumentów dotyczących oceny dowodów, nie znajduje potwierdzenia w analizie uzasadnienia wyroku tegoż Sądu.

